

राज्य शासन स्वातंत्र्यसैनिक निवृत्तीवेतन

योजना - पुनर्विलोकन-

राज्य शासन स्वातंत्र्य सैनिक निवृत्तीवेतन
योजनेखाली अर्जदारांचे अर्ज स्विकारण्याची
अंतिम मुदत निर्धारित करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,

शासन निर्णय क्र.निवृवे-१०१७/प्र.क्र.१७३/स्वासैक-१

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक : ४ डिसेंबर, २०१७.

वाचा :

१. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक पीओओस-१०९३/
प्र.क्र.१२७/स्वासैकक्ष, दिनांक ४.७.१९९५.
२. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक पीओओस-१०९७/
प्र.क्र.७६/१७/स्वासैक-१, दिनांक १८.४.२०१५.
३. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक पीओओस-१०९७/
प्र.क्र.७६/१७/स्वासैक-१, दिनांक १५.५.२०१५.
४. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक पीओओस-१२१७/
प्र.क्र.७३/२०१७/स्वासैक-१, दिनांक २०.४.२०१७.

प्रस्तावना -

सन १९४२-४३ चा भारतीय स्वातंत्र्य लढा, सन १९४७-४८ कालावधीतील हैद्राबाद मुक्ती संग्राम आणि सन १९५५ मधील गोवा मुक्ती संग्राम यामध्ये सहभागी झालेल्या स्वातंत्र्यसैनिकांना निवृत्तीवेतन देण्याची योजना राज्य शासनाने साधारणपणे सन १९६५ पासून सुरु केली, तदनंतर वेळोवेळी सदर योजनेचे निकष सुधारित करण्यात आलेले आहेत.

२. सद्यःस्थितीत संदर्भीय क्रमांक १ येथील शासन निर्णय दिनांक ४.७.१९९५ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार व संदर्भीय क्रमांक २ येथील शासन निर्णय दिनांक १८.४.२०१५ मधील तरतूदीनुसार स्वातंत्र्यसैनिक निवृत्तीवेतन मंजूर करण्यात येते. स्वातंत्र्यसैनिक निवृत्तीवेतन योजना सुरु करण्यात आल्यापासून ज्या व्यक्तींनी पात्रतेचे परिपूर्णपणे निकष पूर्ण केले आहेत, अशा अर्जदार स्वातंत्र्यसैनिकांना शासनाच्या निवृत्तीवेतन योजनेचा लाभ शासनाने मंजूर केला आहे. सद्यःस्थितीत सुमारे ६००० स्वातंत्र्यसैनिक/त्यांची विधवा पत्नी राज्य शासन स्वातंत्र्यसैनिक निवृत्ती वेतनाचा लाभ घेत आहेत.

३. सन २००४-०५ च्या दरम्यान बीड जिल्हयाच्या स्वातंत्र्य सैनिकांच्या प्रकरणी मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार स्थापित झालेल्या पालकर आयोगाने ३५५ प्रकरणे तपासून २९८ प्रकरणे बोगस असल्याचा निष्कर्ष काढला होता. तसेच, बीड जिल्हयातील स्वातंत्र्य सैनिक निवृत्तवेतन नामंजूर करण्यात आलेल्या अर्जदारांनी सन २०१५ मध्ये आष्टी

तहसिल कार्यालयाकडून माहितीच्या अधिकारात प्राप्त करून घेतलेली ३ जप्ती वॉरंट नवीन पुरावा म्हणून सादर करून स्वातंत्र्य सैनिक निवृत्त वेतनाची मागणी केली. सदर व्यक्तीना मार्च-मे, २०१५ या कालावधीत निवृत्ती वेतन मंजूर करण्यात आले. तथापि, यासंदर्भात प्राप्त तक्रार अर्ज व शासनाच्या निर्दर्शनास आलेल्या इतर अनियमित बाबी विचारात घेऊन याप्रकरणी विभागीय आयुक्त यांचे स्तरावर करण्यात आलेल्या चौकशीअंती सदर तीनही वॉरंट बनावट असल्याचे निष्पत्र झाल्याने प्रस्तुत अर्जदारांचे निवृत्तीवेतन मंजूरीचे आदेश रद्द करण्यात आले.

४. स्वातंत्र्यसैनिक निवृत्तीवेतन मिळविण्याकरिता अनेक प्रकरणी बोगस कागदपत्रे सादर झाली असल्याचे सीआयडी चौकशीमध्ये सुध्दा निर्दर्शनास आले आहे. यास्तव संदर्भीय क्रमांक ४ येथील शासन निर्णय दिनांक २०.४.२०१७ अन्वये संबंधीत महसूली विभागाचे आयुक्त यांच्या स्तरावरील कार्यरत समितीची पुनर्रचना करण्यात आली व सदर समितीने स्वातंत्र्यसैनिक निवृत्तीवेतनाकरिता प्राप्त होणा-या प्रस्तावांची तपासणी, अर्जदारांनी सादर केलेले पुरावे, कागदपत्रे याबाबत संबंधित कार्यालयाकडील अभिलेखांच्या आधारे तपासणी करून सदर कागदपत्रांच्या सत्यतेची (genuineness) पडताळणी करावी, असे निर्देश देण्यात आले आहेत.

५. शासनाच्या असेही निर्दर्शनास आले आहे की, मागील १० वर्षात स्वातंत्र्यसैनिक निवृत्तीवेतन मंजूरीकरिता नव्याने अर्ज सादर करणा-या अर्जदारांची संख्या नगण्य आहे. बहुतांश जिल्हयांची यासंदर्भातील अर्जांची संख्या निरंक आहे. त्याचप्रमाणे ज्यांनी अर्ज केले होते व ज्यांच्याकडे परिपूर्ण अशी कोणतीही कागदपत्रे/पुरावे नसल्याने ज्या अर्जदारांचे अर्ज नामंजूर करण्यात आले आहेत, त्याच व्यक्ती पुन्हा पुन्हा शासनास अर्ज करीत आहेत. शासन निर्णय दिनांक ४.७.१९९५ नुसार विहित निकषांची पूर्तता न केलेल्या जवळपास ५००० वा त्यापेक्षाही जास्त अर्जदारांचे प्रकरणी स्वातंत्र्य सैनिक निवृत्तीवेतनाचे प्रस्ताव शासन स्तरावर अमान्य करण्यात आले आहेत. हे अर्जदारच पुन्हा पुन्हा निवृत्तीवेतनाची मागणी करीत आहेत. त्यांच्याकडे आवश्यक ते मूळ पुरावे/कागदपत्रे नसल्याने अशा अर्जदारांचा कल बोगस कागदपत्रे तयार करण्याकडे होत असल्याचे शासनाच्या वेळोवेळी निर्दर्शनास आलेले आहे. ही परिस्थिती विचारात घेता, स्वातंत्र्यसैनिक निवृत्तीवेतन योजनेचे पुनर्विलोकन करून शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :

स्वातंत्र्यसैनिकांसाठी निवृत्तीवेतन योजना सुरु होऊन आता दीर्घ कालावधी लोटला असल्याने, कालपरत्वे या योजनेखाली प्राप्त होणा-या अर्जांची संख्या कमी कमी होणे अपेक्षित आहे. त्यामुळे आता या योजनेखाली अर्ज करण्याची एक अखेरची संधी उपलब्ध करून

देण्याचे शासनाने ठरविले आहे. त्याघीने, आता ज्या अर्जदारांकडे संदर्भीय क्रमांक १ येथील शासन निर्णय दिनांक ४.७.१९९५ अन्वये व संदर्भीय क्रमांक २ येथील दिनांक १८.४.२०१५ अन्वये विहित निकषांनुसार आवश्यक पुरावे (मूळ प्रतीत) असतील त्यांनी या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून १ महिन्याच्या कालावधीत म्हणजेच दिनांक ७ जानेवारी, २०१८ पर्यंत संबंधित जिल्हाधिकारी यांचेकडे अर्ज सादर करणे आवश्यक राहील.

२. संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी दिनांक ७ जानेवारी, २०१८ पर्यंतच अर्ज स्वीकारावेत, त्यानंतर प्राप्त होणारा कोणताही अर्ज स्वीकारण्यात येऊ नये. प्राप्त झालेल्या अर्जावर शासन निर्णय दिनांक ४.७.१९९५ चे निकष पूर्ण होत असतील व असे अर्जदार पात्र असतील तरच अशा अर्जदारांचे प्रस्ताव जिल्हाधिकारी यांनी आपल्या अभिप्रायासह शासनास पाठवावेत. ज्या प्रकरणांत उर्दू वॉरंट वा न्यायालयीन वॉरंट सादर केले आहे अशा प्रकरणी संदर्भीय क्रमांक ४ येथील शासन निर्णय दिनांक २०.४.२०१७ अन्वये गठीत समितीकडे विचारार्थ प्रस्ताव जिल्हाधिकारी यांनी पाठवावा. या समितीने जे अर्जदार पात्र असतील अशाच अर्जदारांचा प्रस्ताव आपल्या अभिप्रायासह शासनास पाठवावा.

३. संदर्भीय क्रमांक १ येथील शासन निर्णय दिनांक ४.७.१९९५ व संदर्भीय क्रमांक ४ येथील शासन निर्णय दिनांक २०.४.२०१७ अन्वये कागदपत्रांची पूर्तता होत नाही अशा अर्जदारांना जिल्हाधिकारी स्तरावरून योग्य ते उत्तर परस्पर देण्यात यावे.

४. जिल्हाधिकारी यांनी या शासन निर्णयास सर्व प्रसार माध्यमांदारे (स्थानिक वृत्तपत्रे/स्थानिक केबल/प्रत्येक चावडीवर) व्यापक प्रसिद्धी दयावी, जेणेकरून कोणीही पात्र अर्जदार यापासून वंचित राहणार नाही.

५. सदर शासन निर्णय संदर्भीय क्रमांक ३ येथील दिनांक १५.५.२०१५ अन्वये पुनर्गठीत राज्यस्तरीय स्वातंत्र्य सैनिक उच्चाधिकार समितीच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१७११३०१०१०३०८०७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वल्सा नायर सिंह)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
- मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई

३. मा.राज्यमंत्री (सा.प्र.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
५. सर्व सन्माननीय विधानपरिषद/विधानसभा सदस्य, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
६. मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
७. शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई
८. सर्व विभागीय आयुक्त,
९. सर्व जिल्हाधिकारी,
- १०.महालेखापाल(लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई
- ११.महालेखापाल(लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर
१२. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई (५ प्रती) त्यांना विनंती की, प्रस्तुत शासन निर्णयास सर्व प्रसिद्धी माध्यमातून प्रसिद्धी देण्यात यावी.
- १३.सर्व जिल्हा माहिती व जनसंपर्क अधिकारी,
- १४.सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये (प्रत्येकी ५ प्रती),
- १५.कक्ष अधिकारी (स्वासैक-१, २ व ३), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

*****